

Onbeschaamdheid

Een derde gelijkenis die alleen door Lukas is overgeleverd, houdt verband met het bidden. De Here zei tegen één van Zijn discipelen:

"Wie van u zal een vriend hebben die te middernacht bij hem komt en tot hem zegt: Vriend, leen mij drie broden, aangezien een vriend van mij op reis bij mij is aangekomen en ik niets heb om hem voor te zetten; en hij zou van binnen uit antwoorden en zeggen: Val mij niet lastig, de deur is al gesloten en mijn kinderen zijn met mij naar bed, ik kan niet opstaan om het je te geven? Ik zeg u, al zou hij niet opstaan en hem geven omdat hij zijn vriend is, toch zal hij om zijn onbeschaamdheid overeind komen en hem geven zoveel hij nodig heeft" (Luk. 11:5-8).

De gangbare uitleg

De gangbare uitleg van deze gelijkenis stelt dat de Meester Zijn discipel wilde leren dat men moet volharden in het gebed om verhooring te vinden. Volgens de kanttekeningen van de Statenvertaling wordt met "zijn onbeschaamdheid" (vs. 8) bedoeld: het gedrag van de man die midden in de nacht om brood kwam vragen, en op dit bijzonder ongelegen tijdstip bleef aandringen om hulp. Hij moest zijn slapende vriend wekken en gedaan zien te krijgen dat die opstond en de deur voor hem opende.

Helemaal onjuist is deze uitleg niet. En toch was dit niet het punt van de vergelijking die de Heiland wilde maken.

Het tekstverband

De Here vertelde de gelijkenis van de aankloppende vriend naar aanleiding van een vraag van één van Zijn discipelen. De discipel had zijn Meester zien bidden. Toen Hij zijn gebed beëindigd had, vroeg de man: "Heer, leer ons bidden, zoals ook Johannes zijn discipelen heeft geleerd" (Luk. 11:1).

De vertrouwelijke manier waarop de Zoon van God met zijn Vader omging, had blijkbaar diepe indruk op hem gemaakt. In antwoord op de vraag van de discipel leerde de Here hem het "Onze Vader" (vs. 2-4). Daarna vertelde Hij de gelijkenis van de aankloppende vriend (vs. 5-8). Ten slotte trok Hij uit de tekst van het Onze Vader en uit de inhoud van de gelijkenis een belangrijke conclusie:

"En Ik zeg u: Bidt, en u zal gegeven worden; zoekt, en u zult vinden; klopt, en u zal opengedaan worden. Want ieder die bidt, ontvangt; en die zoekt, vindt; en die klopt, zal opengedaan worden. En welke vader is er onder u, aan wie zijn zoon zal vragen om een <brood, en die hem een steen zal geven? Of om een> vis, en die hem in plaats van een vis een slang zal geven? Of ook om een ei zal vragen, zal hij hem een scorpioen geven? Als dan u die boos bent, goede gaven weet te geven aan uw kinderen, hoeveel te meer zal de Vader die van [de] hemel is, [de] Heilige Geest geven aan hen die er Hem om bidden" (vs. 9-13).

Iets dubbelzinnigs

In zijn verslag van de gelijkenis gebruikt Lukas een uniek woord, het Griekse begrip *anaideia*. In de meeste Bijbelvertalingen is dit als "onbeschaamdheid" weergegeven. Een andere mogelijke weergave is "onbescheidenheid". Aangezien dit woord alleen voorkomt in Lukas 11:8 en nergens anders in het Nieuwe Testament, is de precieze betekenis niet eenvoudig vast te stellen.

De manier waarop de Here Zich uitdrukte, is bovendien dubbelzinnig. Wat bedoelde Hij met: "om zijn onbeschaamdheid"? Heeft dit betrekking op het gedrag van de hulp zoekende vriend, of op de houding van de gever van de broden? In de oorspronkelijke tekst zijn deze woorden voor twee uitleggingen vatbaar. Er staat namelijk (letterlijk): 'Ik zeg u: en als hij, opstaand, niet zal geven aan hem omdat hij een vriend van hem is, beslist opgericht door de onbeschaamdheid van hem zal hij aan hem geven zoveel hij nodig heeft'.

In Lukas 11:8 komt het Griekse woord *autou* (van hem) tweemaal voor. Aanvankelijk heeft het betrekking op de slapende man. De aankloppende persoon is een "vriend van hem". Op wie het woord *autou* betrekking heeft wanneer het even later opnieuw in de zin voorkomt, is niet direct duidelijk. Dat het plotseling een andere betekenis heeft gekregen, en niet langer slaat op de heer des huizes maar op de nachtelijke bezoeker is een overhaaste conclusie. Indien de betekenis van het woord niet is gewijzigd (wat op grond van de zinsbouw in het Grieks aannemelijk is)¹, heeft *autou* nog steeds betrekking op

¹ Hierop is gewezen door David Anderson, *An Appraisal and Interpretation of the Friend at Midnight*, Calvary Baptist Theological Journal, Spring 1992, 24-38; door Alan F. Johnson, *Assurance for Man: The Fallacy of Translating Anaideia by "Persistence" in Luke 11:5-8*, Journal of the Evangelical Theological Society 22:123-131, 1979; en door Tom Stuart, *One Parable We All Misinterpreted* [Ignited2Pray], tomstuart.org.

de slapende man. "Onbescheidenheid" zou betrekking kunnen hebben op het verzoek van de nachtelijke rustverstoorder, maar ook op de hulpvaardigheid van de heer des huizes. In het geven was die niet karig of "bescheiden", hij gaf zijn vriend immers "zoveel hij nodig had", al was het midden in de nacht. En deze huisvader schaamde zich er niet voor om op te staan en in schaars geklede toestand de deur te openen. Voor een vriend hoef je je immers niet te schamen.

Het punt van de vergelijking

Volgens de traditionele uitleg is de gelijkenis van de aankloppende vriend bedoeld om ons te leren dat we in ons gebed moeten blijven aandringen tot we van God hebben ontvangen wat we van Hem hebben gevraagd. Maar bij enig nadenken roept deze uitleg vragen op. Gebedsverhoring is toch niet een vorm van beloning voor inspanningen die de bidder zich heeft getroost? En vragen gelovigen niet dikwijls om dingen die in geestelijk opzicht niet goed voor hen zijn? De HERE weet toch oneindig veel beter wat goed voor ons is dan wij? Heeft Gods Zoon ons niet geleerd: "En als u bidt, gebruikt dan geen omhaal van woorden zoals de volken; want zij menen dat zij door hun veelheid van woorden zullen worden verhoord. Wordt hun dan niet gelijk; want uw Vader weet wat u nodig hebt voordat u het Hem vraagt" (Matt. 6:7 en 8)?

Het is opvallend dat de Here uit Zijn gelijkenis niet de conclusie trok dat Zijn discipelen een verzoek dikwijls moesten herhalen en op verhoring moesten aandringen. Integendeel: de leerlingen mochten er in hun gebeden van uitgaan dat God een "onbescheiden" Gever is, Die Zijn kinderen beslist zal geven wat ze nodig hebben. Zoals de slapende man in de gelijkenis de nachtelijke rustverstoorder gaf "zoveel hij nodig had". Al klopt u bij de HERE op het meest ongelegen moment aan, al kun je gezien je situatie geen positieve respons verwachten: Hij zal in al je werkelijke behoeften beslist voorzien. Want God is je Vader. Zoals de slapende man in het huis de vriend was van de nachtelijke rustverstoorder.

Volgens de Here was Zijn gelijkenis niet bedoeld om Zijn volgelingen iets te leren over de techniek van het bidden, maar over het karakter van Hem tot wie het gebed is gericht. Bidt u? Dan zal u gegeven worden. Zoekt u? Dan zult u vinden. Klopt u? Dan zal u worden opengedaan. Zoals de huiseigenaar midden in de nacht opstond, de deur opende en drie broden overhandigde aan zijn

lastige vriend. Vindt u dat vreemd? Zelf geeft u toch ook aan uw kinderen wat ze nodig hebben, als ze u om iets goeds vragen? Dacht u soms dat de hemelse Vader minder goed was dan u?

Het punt dat de Here wilde maken, is misschien het duidelijkst verwoord in de brief aan de Hebreëen: "Wie tot God nadert, moet geloven dat Hij is en dat Hij een beloner is van hen die Hem zoeken" (Hebr. 11:6).

Heilige geest

Op de vraag van een discipel: "Heer, leer ons bidden" gaf de Here een drievoudig antwoord:

1. Hij gaf de vraagsteller een voorbeeld van een gebed, net zoals Johannes de dooper dit had gedaan. Hij leerde hem het "Onze Vader".
2. Met de gelijkenis van de hulpzoekende vriend liet Hij zien dat niet de verbale kwaliteit of de diplomatieke correctheid van een gebed de grond is voor de verhoring, maar de grenzeloze goedheid en de onveranderlijke trouw van Hem tot Wie het gebed is gericht.
3. Die goedheid en trouw zijn zó groot, dat God zélf de Inspirator van elk oprecht gebed wil zijn, en dit in de praktijk ook is. Wie wil leren bidden, heeft behoefte aan "heilige geest". Maar de hemelse Vader zal beslist "heilige geest geven aan hen die er Hem om bidden". In Lukas 11:13 ontbreekt het bepaald lidwoord voor "heilige geest". God is bereid om al Zijn kinderen met heilige geest te vervullen en zo hun gebeden te inspireren (vgl. Rom. 8:15, 16, 26 en 27; Gal. 4:6 en 7 en Efe. 5:18-20).

* * * * *